

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 500/2024-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ] zastúpeného JUDr. Sabínou Hodoňovou, PhD., LL.M., advokátkou, Mariánske námestie 31, Žilina, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-19C/22/2019 (pôvodne Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 19C/22/2019) takto

r o z h o d o l :

- Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-19C/22/2019 (pôvodne Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 19C/22/2019) **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Mestskému súdu Bratislava IV **p r i k a z u j e** v konaní sp. zn. B1-19C/22/2019 konať bez zbytočných prietahov.
- Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **2 500 eur**, ktoré je Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Mestský súd Bratislava IV **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **713,96 eur** a zaplatiť ich jeho právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 28. septembra 2024 a prijatou na ďalšie konanie uznesením ústavného

súdu č. k. IV. ÚS 500/2024-10 z 22. októbra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Mestského súdu Bratislava IV (ďalej aj „mestský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. B1-19C/22/2019 (ďalej aj „napadnuté konanie“) [pôvodne Okresného súdu Bratislava I (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 19C/22/2019]. Zároveň sa domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia 5 000 eur a náhrady trov vzniknutých mu v konaní pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ v napadnutom konaní vystupuje v procesnom postavení žalobcu vo veci na okresnom súde 22. mája 2019 podanej žaloby o zaplatenie sumy 100 000 eur s príslušenstvom proti žalovanému Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaný“). Žalobu podal z dôvodu, že bol trestne stíhaný v konaniach vedených na Okresnom riaditeľstve Policajného zboru Čadca pod ČVS: ORP-594/1-OSV-CA-2003 a ČVS: ORP-182/1-OSV-CA-2004, pričom 19. apríla 2004 bola na neho pod sp. zn. Pv 1713/03 podaná obžaloba, o ktorej bolo následne právoplatne rozhodnuté rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 3To/37/2016 z 26. mája 2016, a to tak, že sťažovateľ ním bol oslobodený spod obžaloby. Namieta nezákonnosť jeho trestného stíhania, že bol úmyselne kriminalizovaný, a preto sa podanou žalobou domáha už uvedenej náhrady škody spôsobenej mu nezákonným rozhodnutím (prítom poukázal na to, že trestné stíhanie až po jeho oslobodenie spod obžaloby súdom trvalo 13 rokov). Ďalej uviedol, že pred začatím napadnutého konania, teda pred podaním žaloby, podal aj návrh na predbežné prerokovanie nároku žalovanému, ktorý však ani do podania tejto ústavnej sťažnosti na jeho žiadosť nereagoval.

3. K doterajšiemu priebehu napadnutého konania sťažovateľ uviedol, že prvým úkonom zo strany súdu (mestského súdu) vo vzťahu k sťažovateľovi bolo doručenie predvolania na pojednávanie nariadené na 17. október 2024 (z príloh vyplýva, že toto predvolanie bolo vyhotovené 5. septembra 2024, pozn.). Ďalej uviedol, že z obsahu elektronického súdneho spisu napadnutého konania zistil, že jeho súčasťou je vyjadrenie žalovaného z 26. augusta 2019, ako aj výzva z 26. septembra 2019 na vyjadrenie sa k nemu. Dodal, že tieto (výzva a samotné vyjadrenie) mu však nikdy neboli doručené. V tejto súvislosti tiež poukázal na to, že z elektronického súdneho spisu zistil, že zásielka mu mala byť zasielaná prostredníctvom poštového podniku pod podacím číslom SK006193349SK a mala mu byť doručená 10. októbra 2019, avšak nevie, kto túto zásielku prevzal a či bolo jej súčasťou aj vyjadrenie žalovaného spolu s výzvou.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ vo vzťahu k napadnutému konaniu namieta primárne nečinnosť mestského súdu (resp. pred ním aj okresného súdu). Argumentuje, že aj ak by mu bola doručená zásielka obsahujúca vyjadrenie žalovaného s výzvou na jeho repliku k nemu, tak aj v takom prípade bol vo veci konajúci súd absolútne nečinný približne 5 rokov. Poukázal tiež na to, že s ohľadom na vyjadrenie žalovaného je v danej veci prednostnou otázkou pasívna vecná legitimácia žalovaného, čo mohol

súd zodpovedať bezodkladne po vznesení tejto námietky žalovaným. Zároveň argumentuje tým, že ani on, ani žalovaný svojím konaním a postupom nezapríčinili vznik prietáhov.

III.

Vyjadrenie mestského súdu

5. Mestský súd vo svojom vyjadrení sp. zn. 1SprV/807/2024 doručenom ústavnému súdu 28. novembra 2024 (po zhrnutí doterajšieho priebehu napadnutého konania) v podstatnom uviedol, že okresný súd po podaní žaloby konal plynule, avšak následne došlo zo strany vo veci konajúceho súdu k prietahom, keď v období po vydaní výzvy sťažovateľovi na podanie repliky (26. septembra 2019) až do 30. augusta 2024 (keď mestský súd stanovil termín pojednávania na 17. október 2024) nekonal vo veci plynule. Poukázal ale aj na to, že sťažovateľ repliku poslal až po nariadení pojednávania. Dodal, že pojednávanie nariadené na 24. október 2024 bolo zrušené z dôvodov na strane žalovaného. Z doterajšieho priebehu napadnutého konania opísaného mestským súdom (a vyplývajúceho aj z obsahu ústavným súdom vyžiadaného spisového materiálu) vyplýva, že po doručení žaloby (22. mája 2019) okresný súd 25. júla 2019 vyzval žalovaného na podanie vyjadrenia k žalobe (vyjadrenie žalovaný doručil 29. augusta 2019). Okresný súd následne 26. septembra 2019 vyzval sťažovateľa na podanie repliky k vyjadreniu žalovaného. Mestský súd následne až 30. augusta 2024 určil termín pojednávania na 17. október 2024 a 25. septembra 2024 bola mestskému súdu doručená replika sťažovateľa (ktorá bola 27. septembra 2024 doručená na vyjadrenie žalovanému, ktorý k nej podal dupliku 17. októbra 2024). Pojednávanie nariadené na 17. október 2024 bolo najprv odročené na 24. október 2024 (z dôvodov na strane mestského súdu – účasť zákonného sudcu na seminári) a následne 4. októbra 2024 žalovaný požiadal o zmenu termínu pojednávania (nariadeného na 24. október 2024) z dôvodu kolízie s iným pojednávaním. Mestský súd preto odročil pojednávanie na 6. november 2024, ktoré bolo po jeho vykonaní odročené na neurčito (z dôvodu následného vydania výzvy z 18. novembra 2024 sťažovateľovi na odstránenie väd žaloby a zrozumiteľné uvedenie rozhodných skutkových okolností).

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

6. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskom mestského súdu, ako aj s obsahom na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

7. Podstata argumentácie sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského (resp. predtým okresného) súdu v napadnutom konaní je založená primárne na tvrdení o jeho nečinnosti.

8. S účinnosťou od 1. júna 2023 nastali viaceré zmeny v organizácii všeobecných súdov, ich príslušnosti a obvodov (tzv. nová súdna mapa). Podľa § 18n ods. 2 písm. d) zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona

č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov od 1. júna 2023 prechádza výkon súdnictva v ostatných veciach z Okresného súdu Bratislava I na Mestský súd Bratislava IV.

9. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (I. ÚS 519/2023).

10. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

11. Úlohou ústavného súdu bolo v danom prípade posúdiť, či v napadnutom konaní došlo k vzniku prietáhov, či ich vznik bol spôsobený primárne postupom mestského (resp. pôvodne okresného) súdu alebo na ich vznik mal vplyv aj postup sťažovateľa, ako aj to, aký vplyv na priebeh napadnutého konania mala samotná povaha prejednávanej veci.

12. Pokiaľ ide o posúdenie kritéria právna a skutková zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že spory, ktorých predmetom je uplatnenie nároku na náhradu škody spôsobenú pri výkone verejnej moci (v tomto prípade sa sťažovateľ domáha odškodnenia za nezákonne vedené trestné konanie proti jeho osobe), v zásade patria medzi bežnú rozhodovaciu agendu všeobecných súdov. Teda ústavný súd v danom prípade nezistil zásadnú právnu či skutkovú náročnosť sporu (uvedeným vo svojom vyjadrení neargumentoval ani mestský súd).

13. V rámci posudzovania ďalšieho kritéria, a to správania sťažovateľa, ústavný súd na základe obsahu predloženého spisového materiálu dospel k záveru, že na strane sťažovateľa je možné identifikovať dve skutočnosti znamenajúce isté pochybenie v jeho postupe. A to po prvé oneskorené podanie repliky a tiež to, že bol mestským súdom po vykonaní pojednávania 6. novembra 2024 vyzvaný na odstránenie väd žaloby a zrozumiteľné uvedenie rozhodných skutkových okolností. Ani uvedené však v okolnostiach veci nie je spôsobilé ospravedlniť vznik prietáhov a vo svojej podstate to ani nebol kľúčový, resp. zásadný faktor vzniku doterajších prietáhov v napadnutom konaní.

14. Tretím hodnotiacim kritériom je postup mestského (resp. pôvodne okresného) súdu. K tomu je potrebné v prvom rade uviesť, že už samotnú skutočnosť nevydania meritórneho rozhodnutia prvoinštančným súdom, resp. vykonania len jedného pojednávania v celom doterajšom priebehu napadnutého konania (v trvaní toho času približne 5 a pol roka) je možné považovať za stav nezlučiteľný s obsahom práva na konanie bez zbytočných prietáhov. No v súvislosti s tým je nutné poukázať najmä na 5-ročnú ničím neodôvodnenú úplnú nečinnosť vo veci konajúceho súdu (od septembra 2019 až do augusta 2024). Počas tohto obdobia ako (pôvodne) okresný súd,

tak následne aj mestský súd vo veci nevykonal žiaden úkon smerujúci k vydaniu meritórneho rozhodnutia. K možným príčinám tejto nečinnosti absentuje aj jej akékoľvek zdôvodnenie zo strany mestského súdu, teda je možné dospieť k jednoznačnému záveru, že táto nečinnosť nebola ničím odôvodnená a je nutné ju pričítať na ťarchu mestského (pôvodne okresného) súdu v dôsledku nesplnenia si povinnosti konať s primeranou rýchlosťou s cieľom odstránenia stavu právnej neistoty sťažovateľa.

15. Po zhodnotení všetkých okolností prípadu ústavný súd dospel k jednoznačnému záveru, že napadnuté konanie trpí priet'ahmi. Priet'ahy idú primárne na vrub postupu mestského (pôvodne okresného) súdu, a to v dôsledku jeho nečinnosti. V napadnutom konaní sa nepostupovalo v intenciách čo najrýchlejšieho a efektívneho prerokovania a ukončenia sporu a jeho priebeh je tak možné bezpochyby označiť za nezlučiteľný s obsahom práva na konanie bez zbytočných priet'ahov.

16. Vzhľadom na uvedené preto ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu a následne aj mestského súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

17. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd rozhodol o porušení základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu (pôvodne okresného súdu) v napadnutom konaní, mestskému súdu prikázal, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ nachádza (bod 2 výroku nálezu).

18. Keďže ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo porušené, zaoberal sa aj žiadosťou sťažovateľa o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Požadoval priznanie zadosťučinenia vo výške 5 000 eur, čo odôvodňoval obdobím úplnej nečinnosti súdu (mestského súdu a pred ním aj okresného súdu).

19. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (III. ÚS 103/2018). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia, pričom pri jeho určení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

20. Pri ustálení sumy finančného zadost'učinenia ústavný súd prihliadal na tieto základné okolnosti. Prvou je zohľadnenie celkovej doterajšej dĺžky napadnutého konania (toho času v trvaní približne 5 a pol roka), no najmä prihliadal na to, že v jeho priebehu bol vo veci konajúci súd 5 rokov úplne nečinný. Na druhej strane zohľadnil oneskorené podanie repliky sťažovateľom, ako aj to, že sťažovateľ bol po vykonaní pojednávania vyzvaný na odstránenie väd žaloby. Zohľadniac uvedené, ako aj skutočnosti, že stav právnej neistoty sťažovateľa trvá, ústavný súd rozhodol o priznaní finančného zadost'učinenia sťažovateľovi 2 500 eur (bod 3 výroku nálezu). V súlade s čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde nevyhoviel tej časti ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ žiadal priznať finančné zadost'učinenie nad ústavným súdom priznanú sumu (bod 5 výroku nálezu).

VI. Trovy konania

21. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 713,96 eur (bod 4 výroku nálezu).

22. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [(ďalej len „vyhláška“); § 11 ods. 3, § 13a, § 16 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti). Celkovo sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov 713,96 eur.

23. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označenej v záhlaví nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. decembra 2024

Libor Duľa
predseda senátu